

СПРАВА «ЛУТАЄНКО ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE LUTAYENKO AND OTHERS v. UKRAINE)

(Заява№ 1781/14 та 4 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 16 вересня 2021 року

У цій справі кожен із заявників зазнав жорстокого поводження працівників міліції під час затримання, в тому числі з метою отримання зізнавальних показань у зв'язку з підозрою у скоєнні злочину, а також у результаті відмови виконати вказівки працівника міліції. Крім того, другу заявницю працівники міліції змусили пройти освідування на предмет алкогольного сп'яніння та психіатричний огляд, а п'ятого заявника з 06 до 07 жовтня 2009 року свавільно тримали у відділі міліції, не задокументувавши це.

За результатами розгляду скарг на жорстоке поводження прокуратури відмовлялися у порушенні кримінальних справ у зв'язку з відсутністю ознак такого поводження або закривали їх на тій самій підставі. Постанови про закриття кримінальних проваджень скасовувались судом або прокуратурою вищого рівня, як винесені за результатами поверхової дослідчої перевірки.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) всі заявники скаржилися за різними положеннями Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на жорстоке поводження з ними працівників міліції та непроведення належного розслідування відповідних скарг; п'ятий заявник за пунктом 1 статті 5 Конвенції на незадокументоване затримання 06 та 07 жовтня 2009 року; за пунктом 1 статті 6 Конвенції на тривалість кримінального провадження; друга заявниця за статтею 8 Конвенції на проходження за вказівкою працівників міліції освідування на предмет алкогольного сп'яніння та психіатричний огляд без будь-яких правових підстав; друга заявниця та п'ятий заявник за статтею 13 Конвенції на неможливість отримати відшкодування у зв'язку зі своїми скаргами.

Щодо скарг на жорстоке поводження, посилаючись на рішення у справі «Каверзін проти України», Європейський суд вказав, що небажання органів державної влади забезпечити оперативне та ретельне розслідування скарг на жорстоке поводження працівників правоохоронних органів становить системну проблему. Європейський суд зазначив, що проведені на національному рівні розслідування не свідчили про серйозні спроби встановити факти жорстокого поводження із заявниками працівників міліції. Європейський суд зауважив, що ці скарги є ще одним прикладом незабезпечення оперативного та ретельного розслідування та констатував порушення статті 3 Конвенції.

Щодо скарг п'ятого заявника Європейський суд, розглянувши всі наявні у нього матеріали, а також у контексті його висновків у справах проти України, встановив, що було порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку зі скаргою заявника на незадокументоване затримання 06 та 07 жовтня 2009 року та порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у зв'язку зі скаргою заявника на тривалість кримінального провадження щодо нього.

Розглянувши наявні документи, зокрема, записи наркологічного та психологічного диспансерів, Європейський суд дійшов висновку, що згода другої заявниці пройти освідування на предмет алкогольного сп'яніння та психіатричний огляд не були добровільними. З огляду на зазначене Європейський суд констатував, що було втручання у право заявниці на повагу до приватного життя, гарантоване статтею 8 Конвенції.

Щодо скарг другої заявниці і п'ятого заявника стосовно неможливості отримати відшкодування у зв'язку з їхніми скаргами Європейський суд дійшов висновку, що він уже розглянув основні юридичні питання, порушені у цих заявах, і немає потреби в окремому розгляді прийнятності та суті цих скарг.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Вирішує об'єднати заяви;*

2. *Оголошує* прийнятними скарги на стверджуване жорстоке поводження працівників міліції та непроведення ефективного розслідування у зв'язку з цим, висунуті у всіх заявах, скаргу на примушування пройти освідування на предмет алкогольного сп'яніння та психіатричний огляд, висунуту у заяві № 23274/14; а також скаргу на незадокументоване затримання та тривалість провадження, висунуту у заяві № 4989/15;

3. *Постановляє*, що було порушено статтю 3 Конвенції у зв'язку з непроведенням національними органами влади ефективного розслідування скарг на жорстоке поводження працівників міліції, висунутих усіма заявниками;

4. *Постановляє*, що було порушено статтю 8 Конвенції у зв'язку зі скаргою на примушування пройти освідування на предмет алкогольного сп'яніння та психіатричний огляд, висунутою у заяві № 23274/14;

5. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції у зв'язку зі скаргою на незадокументоване затримання, висунутою у заяві № 4989/15;

6. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції у зв'язку зі скаргою на тривалість кримінального провадження, висунутою у заяві № 4989/15;

7. *Постановляє*, що немає необхідності розглядати питання прийнятності та суті інших скарг, висунутих за статтею 13 Конвенції у заявах № 23274/14 та № 4989/15;

8. *Постановляє*, що:

(a) *упродовж* трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені у таблицях в додатку, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) *із закінченням* зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

9. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції».